Philologia
Grammaticae latinae

Regula dominus que pars et Regule Congruitatum.

Hain Repert. bibl. N. 13,822.

H. 13822, Günther 2940

(Wist. 417) [Strassburg, Johann Prüss)

Regula dominus que pars. et Regule Congruitatum.

Demonstracio est duplex [illegible]
aliqua [illegible] demonstrator [illegible]
[illegible] demonstrando [illegible]
[illegible] demonstratiue [illegible]
[illegible]
[illegible] demonstracio [illegible]

De Nomine

Dominus que pars Nomen. Quare. Quia significat substantiã cum quali-
tate ꝓpria vel cõmuni. Quid est nomen. Est ꝑs orationis que vnicuiqꝫ subiectoꝝ corporũ seu rerũ ꝓpriam
vel cõmunẽ distribuit qualitatẽ. Quare dicis corpo-
rum. Propter res grossas q̃ videri ⁊ palpari possunt.
vt homo. lapis. lignũ. Quare dicis rerũ. Propter res inuisibiles que
nec videri nec palpari pñt. vt anima. angelus. Unde dicit nomẽ. A no
tamine siue a notione. eo ꝙ suo vocabulo res incognitas nobis notas
efficiat. nisi enim nomẽ scieris cognitio rerũ perit. Quare querit q̃ pars
Ut sciat et intelligat cui parti sectio partiũ dictio de qua fit sermo sup-
ponat. Quid est pars. est sectio vel diuisio cuiuslibet rei. Nomẽ quare
fuit inuentũ. Ut significaret suppositũ in locutione. Quot sunt neces-
saria in locutione. Duo. Que. Suppositũ et appositũ. Unde versus.
Queuis ꝑfecta constructio dat duo mẽbra. Quid est suppositũ. Est de
quo fit sermo. Quid est appositum. Est id qđ dicit de suo supposito. vt
sortes currit. sortes est suppositũ. currit vero appositũ. Cuius qualita-
tis. Appellatiue. Quare. Quia naturaliter ꝯmune est multoꝝ. Cur di
cis naturaliter. Ad differentiã ꝓprioꝝ noĩm q̃ nõ natura sed vsu cõmu-
nia sunt. Quid est qualitas. Est aptitudo noĩs significandi rem suã di
screte vel cõiter. Discrete vt petrꝰ. Cõmuniter vt homo. Uñ dicit qua-
litas. A quali. eo ꝙ ꝑ qualitatẽ cognoscimꝰ vtrũ nomẽ sit ꝓpriũ vel ap
pellatiuũ. Quot sunt qualitates in noĩe. Due. Que. Propria ⁊ appel
latiua. Que est ꝓpria. Que vni soli rei cõuenit vniuoce. vt Nicolaus.
Unde versus. Id ꝓpriũ dices qđ nõ notat vniuoce res. Plures. nãqꝫ
duo sensu nõ signat sub vno. Que est appellatiua. q̃ pluribꝫ rebus cõ-
uenit. vt homo. Uñ versus. Appellatiuis varias res vniuocabis. Cõ
paratur. Nõ. Quare. Quia nõ recipit augmentũ nec patit decrementũ
nec est adiectiuũ. Quibꝫ noĩbus cõuenit cõparatio. Noĩbus adiecti-
uis quorũ significatio põt augeri vel minui. Uñ ꝟsus. Est adiectiuis
graduũ collatio talis. Dũ valet augeri sua ꝓprietas minuiue. Quid est
cõparatio. Est rei ad rẽ facta collatio. Uñ dicit cõparatio. A cõparan-
do. q2 ꝑ eã cõparamus. Quot sunt gradus cõparationis. Tres. Qui.
Positiuus. Cõparatiuꝰ. et Suꝑlatiuus. Uñ versus. Hunc gradibus
trinis q̃ ꝯparat ire notabis. Quid est positiuus. Est qui primo loco po
nitur ⁊ absolute. Uñ dicit positiuꝰ. A pono ponis. q2 ponit fundamen
tum alioꝝ graduũ. Positiuꝰ in quid desinit. In diuersas terminatio-
nes. Unde format. A nullo formatur: sed alij gradus formant ab ipo.
Uñ versus. De primis ambos debes formare supmos. Quid est ꝯpa-
ratiuus. qui significat id qđ suus positiuus cũ hoc aduerbio magis. vt

doctior.id'est magis doctus. Cuius generis est oīs cōparatiuus.qñ terminatur in or.tunc est generis cōis.qñ vero in us.tunc est generis neutri Unde versus. Cōparatiuus in or generis cōmunis habetur. Cōparatiuus in us generis neutrius habetur. Cuius declinationis est omnis cōparatiuus. Tertie. Unde versus Declinat tantū tibi tertia comparatiuū. Cōparatiuus in q̄d desinit. In masculino et in feminino genere in or. Et in neutro genere in us. Si positiu⁹ fuerit secūde declinatōis. cōparatiu⁹ formatur a gtō.vt doctus docti.breuia i et adde or fit doctior. et us in neutro genere fit docti⁹. Uñ versus. Si tibi declinet positiuū norma secunde. Taliter inde gradū debes formare secundū. I breuies quā dat gtūs et i supaddes. Si vero positiuus fuerit tertie declinatōis cōparatiu⁹ formatur a dtō singulari.vt fortis forti. breuia i et adde or fit fortior.et us in neutro fit fortius. Uñ versus. Terne psimili formabūt more datiui. Inde sinisterior et iunior excipiantur. Et potis et nequā aliā pbent tibi formā. Quid est suplatiu⁹. Est q̄ significat id q̄d suus positiuus cū hoc aduerbio valde.vt fortissim⁹.id est valde fortis. Superlatiuus in q̄d desinit. In masculino genere in us.in feminino in a.in neutro in um. Si positiu⁹ fuerit secūde declinatōnis.suplatiuus formatur a gtō singulari.vt doct⁹ docti.adde s et simus fit doctissim⁹. Uñ versus. Usq₃ secūda tenens superantē de gtō. Sic formas iungis s atq₃ simus supaddes. Si positiu⁹ fuerit tertie declinatōis. suplatiu⁹ formatur a gtō singulari.vt fortis adde simus fit fortissim⁹. Uñ versus. In terna forma simus addes cū gtō. Si positiu⁹ fuerit scđe declinatōis et terminatur in r.superlatiu⁹ formatur a ntō singulari.vt pulcer.adderim⁹ fit pulcerrimus. Uñ versus. Cū tenet r rectus rimus est illi sociand⁹. Inde excipiuntur sinister et dexter. Quottuplex est cōparatio. Duplex.sc₃.regularis et irregularis. Regularis est.qñ cōparatiuus et suplatiuus regulariter formantur a suo positiuo.vt doct⁹ doctior doctissim⁹. Irregularis est.qñ positiu⁹ et suplatiu⁹ irregulariter formantur a suo positiuo.vt bon⁹ melior optimus. Mouetur. Ita. Quō. Per duo genera et p duas terminatōes vt hic dñs.hec dña. Si nō. Quare. Quia nō potest moueri de genere in genus.de voce in vocē.de significatōe in significationē. Quid est moueri. Est formare femininū et neutrum a masculino.ita q⁹ cōueniūt in principio et differūt in fine. Quot modis mouentur noīa. Trib⁹. Quib⁹ Uoce et significatione.vt doctus docta doctū. Uoce et nō significatiōe. vt liber libra.fiber fibra. Significatōe et nō voce.vt pater mater soror frater. Cuius generis. Masculini. Quare.q₂ pponitur ei in declinatione vnū articulare pnomen q̄d est hic.vt hic dñs. Si femini.q₂ pponitur ei in declinatione vnu₃ pnomen articulare.vt hec musa. Si neutri.q₂ pponitur ei in declinatione vnū pnomen articulare.vt hoc scamnū. Si cōmunis.q₂ pponuntur ei in declinatione duo articularia pnoīs.vt hic.

et hec sacerdos. Si oīs. q2 ꝑponunꝭ ei ī declinatōe tria articularia ꝓno
minis. vt hic et hec ⁊ hoc felix. Si dubiū. q2 antiq̄ grāmatici nulla rōne
cogente in diuersis generibꝫ ꝓtulerūt. vt hic aut hec dies. Si epicoeni.
q2 sub vno articulo ꝯprehendit vtrūqꝫ sexū. vt hic passer. hec aquila.
Quid est genꝰ. est quedā ꝓprietas discretiua sexus. vel tāqꝫ discretiua
sexus mixtim se habēs. vel principaliū abnegatiua. Quare dicis discre
tiua sexus. Propter varia masculina et feminina. vt hic vir. hec muli
er. Quare dicis tāqꝫ discretiua sexus. ꝓpter imaginaria. vt lapis. petra.
Quare dicis mixtim se habēs. ꝓpter cōia. Quare dicis principaliū ab
negatiua. ꝓpter neutrū. Dicitꝭ eñ neutrū q̄si negās vtrū. vicꝫ masculi
nū ⁊ femininū. Vñ dꝛ genꝰ. A generādo vel a ge grece qd̄ est terra lati
ne. vñ nobis cūcta pcreanꝭ. Cuius numeri. singularis. Quia singulariꝭ
ꝓfertur. Quid est numerꝰ. Est terminus secūde impositōis mediāte q̄
dictio significat vnū vel plura. Vñ dicitꝭ numerus A numerādo. vel a
nummo pompeyo q̄ primū numerꝫ apud latinos īuenit. Hec sūt noīa
masculini generis carētia plī nūo. vñ versꝰ. Cū fimo fimus sanguis cū
puluere limus. Aer sol pontus cū mūdo fiscus ⁊ ether. Hec sunt noīa
feminini generꝭ carētia plī nūo. vñ versus. Fama fames lux vita fides
pax glīa tellus. Atqꝫ salꝰ labes sitis humꝰ lues mors. Indoles ⁊ sobo
les ples iuuēta iuuētus. Predictꝭ adde tabesqꝫ senecta senectꝰ. Hec sūt
noīa neutra carētia plī nūo. vñ versus. Pus et opus fenū sal manna
q̄ꝫ scenū. Lutū phas nephas thabi vix thus solū ver. Nil nihil ⁊ nihi
lum pluralibꝫ ista carebūt. Cuiꝰ figure. simplicis. quare. q2 nō p̄t diui
di in duas vel in plures ptes intelligibiles prioris sensus capaces. vñ
versus. Nō poteris tale sub simplici scisma notare. Quid est figura. ē
elementalis ꝯsideratio ꝯsiderās ipam dictionē eē diuisibilē vel indiui
sibilē in ptes ꝑtiales. Quid est ꝯposita figura. Que p̄t diuidi in duas
vel in plures ptes intelligibiles prioris sensus capaces. vñ versus. Di
ctio ꝯpositā dicetꝭ hr̄e figuraꝫ. Quā licet in geminas ptes distinguere.
quarū Significata gerit vox designata ꝑ ipam. Vñ dꝛ figura. A figu
rando. vel a fingēdo. fingere eñ ꝯponere dicimꝰ. Vñ ⁊ nos cōposito
res lutifigulos eē vocamꝰ. Cuius casus. nti. Quare. q2 in tali casu de
clinādo repitur. Quid est casus. est finalis inflectio vocꝭ. a voce. casu
alibus ꝓprietatibꝫ directe vel indirecte cōnectans. Vñ dꝛ casus. a cadē
do. eo ꝙ vnus casus cadit ab vno in aliū. Ntūs ꝓpterea nō dꝛ casus ꝙ
cadit ab aliq̄. sed ꝙ ceteri casus cadūt ab ipo. Septē sunt forme casua
les. scꝫ. Aptota. monaptota. diptota. triptota. tetraptota. pentaptota.
exaptota. Cuius declinatōis secūde. quare. q2 mittit gtm̄ singularē in i
et datiuū ⁊ ablatiuū in o. vt dñs dñi dño. Si prime. q2 mittit gtm̄ ⁊ da
tiuū singulares ī ae diptongō id est in e longā. vt musa muse. Si tertie
q2 mittit genitiuū in is ⁊ datiuū in i. vt sacerdos tis ti. Si q̄rte. q2 mit

tit genitiuū singularē in us ⁊ datiuū in ui. vt fructus tus tui. Si quin-
te. q̄z mittit genitiuū ⁊ datiuū singularē in ei diuisas syllabas. vt spēs
speciei. vñ versus. Mittit in e prima genitiuū dat i q̄z secūda. Tertia
dat is q̄rta dat us. quintaq̄z faciet ei. Ut muse scamni turpis fruct⁹ spe
ciei. Quid est declinatio. est finis ꝑ obliquos variatio. Uñ dr̄ declina-
tio. a declinando. q̄z per eā declinamus.

Ho que pars. Pronomen.

Quare. q̄z ponit̄ loco ꝓprij nois ⁊ certā ꝑcat ꝑsonaȝ. Quare
ꝓnomē poti⁹ ponit̄ loco ꝓprij nois q̄z nois appellatiui. quia
maiorē ꝯuenientiā hȝ cū noīe ꝓprio q̄z cū noīe appellatiuo Quid est ꝓ-
nomen. est ꝑs orōnis vt in donato. Quare dicis tantundē pene. q̄z nō si-
gnificat subaȝ cū q̄litate. Pronomen vero substantiā merā nulla q̄li-
tate ꝑmixta. Quare dicis ꝑsonāq̄z interdū recipit. Propter q̄s vel qui.
q̄ donat⁹ dicit nulli⁹ eē ꝑsone. vñ dicit̄. a ꝓ ⁊ nomē. eo q̄ vice nois pona-
tur. Quot de causis inuēta sunt ꝓnoīa. duab⁹. q̄bus. Causa ꝯmodita-
tis. et causa necessitatis. Causa ꝯmoditatis. vt quō. Ne idē nomē sepi⁹
in orōne positū tediū generet. vt aiax venit ad troyā. et aiax pugnauit.
Nō dubiū est vtrū dicit de vno aiace aut de plurib⁹. Sed ad illū du-
bium remouendū ponit̄ illud ꝓnomē idē. vt sic dicēdo. Aiax venit ad
troiā et idē pugnauit. vñ versus. Causa duplex igitur ꝓnoib⁹ reperitur.
Cur sint inuēta quarū tibi prima necesse est. Altera ꝯmoditas nā pri-
me siue secūde. Aiax ad troiā venit pugnauit et idē. Causa necessitatis
vt quō. Quia oē nomē erat tertie ꝑsone excepto vtō. et nō poterat red-
dere suppositū verbo prime ⁊ secūde ꝑsone. et ideo inuēta sunt ꝓnoīa.
vt talē defectū supplerent. Cuius q̄litatis. finite. Quare. q̄z finitā rē de
monstrat. Quot sunt q̄litates in ꝓnoīe. due. que. Finita ⁊ infinita. Fi-
nita est. q̄ finitā rē demonstrat. Infinita est. q̄ infinitā ⁊ incertā rem de-
monstrat. Quid est q̄litas. est aptitudo ꝓnois significādi rē suā finite
vel infinite. Uñ dr̄ qualitas. a quali. eo q̄ ꝑ q̄litatē dinoscim⁹ an ꝓno-
men sit finitū vel infinitū. Quot sunt ꝓnoīa apud latinos. quindecim.
scȝ octo primitiua. et septē deriuatiua. Ego tu sui ille ipe iste hic is. sunt
octo primitiua. Meus tu⁹ suus noster vester nr̄as ⁊ vr̄as. sunt septeȝ
deriuatiua. Quot sunt ꝓnoīa demonstratiua. decē. scȝ. Ego tu iste hic
is. me⁹ tuus suus nr̄ vester nr̄as ⁊ vr̄as. Quot sūt relatiua. q̄ttuor. vñ
versus. Js suus ipe sui referūt: sed cetera monstrāt. Quot sunt demon
stratiua et relatiua sil'. vnū. scȝ. ille. vñ ver. Jlle refert mōstrat nō facit
h̄ aliud. Cui⁹ generis. oīs. q̄re q̄z oī gn̄e associari pt̄ Quot sunt genera in
ꝓnoīe. Eadē fere q̄ et in noīe. ꝓter epicoenū ⁊ dubiū gen⁹. q̄ nō reperiunt̄
in ꝓnoīe. Rō. q̄z epicoenū ⁊ dubiū sunt incerta ⁊ indeterminata. sed ꝓ-
noīa sunt certa ⁊ determinata cū determinatōe ⁊ relatione. Quare nō

De pronomine

dicitur hic et hec et hoc ego. sicut dicit hic et hec ⁊ hoc felix. cum tñ ego
est ita bene generis oĩs sicut felix. Rñdetur. qꝛ ꝓnoĩa nõ discernunt ꝑ
dictiones articulares. sed ꝑ demonstrationẽ ⁊ relationẽ. De numero et
figura sicut in nomine. Cuius persone. prime. Quare. qꝛ significat rem
de se loquentem. Si secunde. quia significat rem ad quam sermo di/
rigitur. Si tertie. quia significat rẽ de qua fit sermo inter primam ⁊ se/
cundã ꝑsonã. Quid est ꝑsona. est res diuersis assignata. Vñ dicit ꝑso/
na. a ꝑsonãdo. qꝛ per se sonat. Quot sunt ꝓnoĩa prime ꝑsone. vnũ. scꝫ
ego cũ suis obliquis. Quot sunt secũde. vnũ scꝫ. tu cum suis obliquis.
Quot sunt tertie. alia oĩa p̃ter iam dicta. vñ versus. Est ego prime ꝑso
ne tu vero secũde. Cetera nõ sperne ꝑsone dicere terne. Cuius declinatõ
nis. prime. quare. qꝛ mittit gtĩm singularẽ in i vel in is et datiuũ in i. vt
ego, mei vel mis mihi. Quot sunt ꝓnoĩa prime declinatõis. tria. q̃. Ego
tu sui. vñ versus. Estqꝫ mei vel mis in prima tuqꝫ suiqꝫ. Quot sunt ꝓ/
noĩa secũde declinatõis. quinqꝫ. q̃. Ille ipse iste hic is. Quare. qꝛ mittũt
gtĩm singularẽ in ius et dtĩm in i. vt ille illius illi. vñ versus. Debet ius
facere genitiuũ norma scđe. Debes formare ꝑ eã ꝓnoĩa quinqꝫ. Quot
sunt ꝓnoĩa tertie declinatõis. quinqꝫ. que. Meus tuus suus noster ve
ster. Quare. quia mittũt genitiuũ singularẽ in i. et datiuũ et ablatiuũ ĩ
o. vt meus mei meo. vñ versus. Tertia ꝑ primã fit noĩs atqꝫ secundã.
Quot sunt ꝓnoĩa quarte declinatõis. duo gentilia. scꝫ nostras ⁊ vr̃as.
Quare. quia mittũt genitiuũ singularẽ in atis et datiuũ in ati. vt nr̃as
nostratis nostrati. vñ versus. Quarta quidẽ terne par debet noĩs esse.
Quare nõ declinatur ego egonis sicut nomina tertie declinatõis. Re/
spondetur ad differentiã huius nominis echo echonis. quod signat so
num reflexum. Unde versus. Echo quis audit voces indagine claudit
Et quare caret vocatiuo casu. quia inuentũ est sub ꝓprietate prime ꝑso/
ne que est ɔtraria vocatiuo. Tu quare habet vocatiuũ. quia inuentũ
est sub ꝓprietate secunde ꝑsone que cõuenit vocatiuo. Quare quis ha/
bet duplicem ablatiuũ. quia apud antiquos fuit tertie declinationis.
sed apud modernos est secunde declinationis. Quare quis habet du/
plicem nominatiuũ. Respondet ꝓpter eius duplex officiũ. quia quãdo
qꝫ ponitur relatiue. vt sortes currit qui mouet. Quãdoqꝫ ponit inter/
rogatiue. vt quis currit. Quare sui caret vocatiuo. Quia est reciprocũ
et omnis reciprocatio habet fieri per obliquos. Quare nõ dicit sui vel
sis. sicut dicitur tui vel tis. Respondetur ꝙ ad differentiã huius ver/
bi sum qđ habet sis in secũda persona et in imperatiuo. Nota octo sunt
noĩa que habẽt secundã declinationẽ ꝓnominis. Unde versus. Unus
et vllus vter et nullus solus et alter. Totus dant in ius genitiuos ad/
dis alius. Nanqꝫ tenent normaꝫ pronominis ista secundam. Quare.
Quia mittunt genitiuũ singularẽ in ius et datiuũ in i. vt vnꝰ vniꝰ vni.

De verbo

Quot sunt pnoīa habentia vocatiuū. quattuor. vñ versus. Tu meus et noster nostras hec sola vocantur.

AMo que pars. est verbum.

Quare. qr cū modis et formis et tpibus agēdi vel patiendi significatiuū est. Quid ē verbū. est psorationis. vt ī donato. Quare dicit sine casu. Propter noīa monaptote forme. Quare potius dicit sine casu q̄z sine cparatōe. qr casus ordinat nomen cū verbo. et hoc nō facit cōparatio. Vñ dr verbū. a verberando. eo q verberato aere plectroq̄z lingue vox formet. Quare magis verberam⁹ aerē in verbo q̄z in alijs ptibus. qr sepi⁹ ponit in orōne q̄z alie ptes orōis. Quot significata hz illa dictio verbū. q̄ttuor. vñ versus. Filius est verbū deceptio psq̄z loq̄la. Primo mō est idē qḋ fili⁹. vt ibi. Verbū caro factū est. id est fili⁹ dei incarnat⁹ est. Scdo mō est idē qḋ deceptio. vt verba dat oīs amans. i. deceptiones Tertio mō est psorōnis. vt ī donato. Verbū est psorationis. Quarto ē idē qḋ loq̄la. vt ibi. verba mea auribus ⁊c. Quot modis verbū digni⁹ est noīe. duob⁹. q̄bus. Rōne regiminis. et rōne copule. Rōne regimīs. qr verbū regit nomē ⁊ nō ecōuerso. Rōne copule. qr in oī verbo intelligit copula; q̄ est cor toti⁹ locutōis. Cui⁹ q̄litatis. Qualitas q̄ requirit in verbo illa diuidit in moduz et in formā. Cuius modi. indicatiui. quare. qr indicādo mō dictū est. Quid est modus. est varia inclinatio animi varios ei⁹ effectus demonstrās. Vñ dicitur modus. a moderādo. vel a moderatu. eo q in vno motu sum⁹ dū indicamus. et in alio dū imperamus. Quot sunt modi in verbo. quinq̄z. qui. Indicatiu⁹. Impatiuus. Optatiuus. Cōiunctiu⁹. Infinitiu⁹. Indicatiuus q̄re primo loco ponit. qr ip̄e solus pfectus est. et p ip̄m discernimus verū ⁊ falsum. Indicatiuus q̄t tpa habet. quinq̄z diuisa. Diuide. Pñs p se. Preteritū imperfectū p se. Preteritū pfectū p se. Preteritū plusq̄zperfectū p se. Futurū p se. Quot modis ponit indicatiuus. Tribus. vñ versus. Indicat ⁊ dubitat q̄rit modus anteloquēdi. Primo mō ponit indicatiue. vt iste legit. Secūdo mō dubitatiue. vt nescit q̄s legit. Tertio q̄sitiue. vt q̄s legit. Impatiuus quot tpa habet. Duo diuisa. Diuide. Pñs p se. Futurū p se. Quare hz nisi duo tpa. qr omne imperiū aut fit de pñti aut de futuro. Quare caret prima psona in singulari. qr nemo sibyp̄i impare pt. Quare hz eā in plurali. qr nos cōnumerando alijs nobismetip̄is impare possum⁹. Quare ponit añ optatiuum. qr dignius est impare q̄z optare. Impatiuus quot modis ponit. Octo. vnde versus. Imperat hortat. permittit cōsulat orat. Tentat et applaudit indignaturq̄z secundus. Primo ponitur imperatiue. vt fac ignem. Secundo hortatiue. vt estote fortes in bello. Tertio permissiue. vt irascimini et nolite peccare. Quarto cōsultiue. vt petre seq̄re me.

Quinto.oratiue.vt miserere mei deus.Sexto.tentatiue.vt immola fi
lium tuū quē diligis Jsaac.Septimo.aꝑplausiue.vt aue maria.Octa
uo.indignatiue.vt vade retro sathanas.Optatiuꝰ q̄t tp̄a habet.q̄ttu/
or ꝯiuncta ⁊ vnū ꝑ se.Cōiunge et diuide.Presens ⁊ p̄teritū imꝑfectū
cōiunctim.Preteritū ꝑfectum et plusq̄ꝫꝑfectū ꝯiunctim.Futurū ꝑ se.
Quare ponit̄ ante ꝯiunctiuū.q2 optatiuꝰ pōt venire in locutionē sine
additione alteriꝰ verbi qđ ꝯiunctiuꝰ facere nō p̄t.Cōiunctiuꝰ quot tp̄a
habet.quinqꝫ sicut indicatiuꝰ.Quare ponit̄ ante infinitiuū.q2 certior
est in numeris ⁊ in ꝑsonis.Jnfinitiuꝰ q̄t tp̄a habꝫ.quattuor sicut opta
tiuus.Quare vltimo loco ponit̄.q2 certis caret numeris ⁊ ꝑsonis.Nō
q2 oīno careat.sed q2 indifferēter se habeat ad quēlibet numerū ⁊ ꝑsonā
Cuius forme.Perfecte.Quare.q2 ꝑfectoꝝ v̄borū regulā seruat.Que
est formatio ꝑfectoꝝ verboꝝ.Quādo secūda ⁊ tertia ꝑsona regulariter
formant̄ a prima scōm ꝯuenientiā principij ⁊ differentiā finis.Quid
est forma.est quedā ꝓprietas ꝯsiderata ex terminatōe ⁊ formatōe verbi
Quot sunt forme in verbo.Quattuor.vñ versus.Quattuor in verbis
sunt forme p̄teritisqꝫ.Perfecta forma in q̄d desinit.in o vel in or.Vñ
format̄.A nullo format̄:sꝫ alie forme formant̄ ab ea.Frequētatiua for
ma in q̄d desinit.Jn to vel in so vel xo.Et triplex est eiꝰ formatio.Pri
ma.verbū frequentatiuū format̄ ab vltimo supino verbi ꝑfecti.mutā/
do u in o.vt cursum cursu.u in o fit curso.Vñ versus.Ex u supremi de
cet o formare supini.Sic curro cursu formabit nectoqꝫ nexo.Secūda
formatio est.Si v̄bū ꝑfecte forme habuerit a longā in penultima syl/
laba supini.tūc a longa debet mutari in i breuē.vt rogatū rogatu.a in
i et u in o fit rogito.Vñ versus.Si tñ a longa fit in illis in antesup̄ma
Hanc in i mutabis formansqꝫ et eā breuiabis.Sic rogo dat rogito sic
aptito fiet ab apto.Tertia formatio est.Si verbū ꝑfecte forme habue/
rit gi in p̄terito.tunc verbum frequentatiuū format̄ a scđa ꝑsona p̄ntis
tp̄is indicatiui modi deponēdo s.vt lego legis.depone s et adde to fit
legito.vñ versus.Si ꝑfecti sit p̄teritū retinens gi.Tūc ex ꝑsona p̄ntis
deme secūda.S et to iungas legito sic ex lego formas.Et sunt oīa pri/
me ꝯiugatōis.Vñ versus.Atqꝫ prior fit ei data declinatio verbi.Jn/
choatiua forma in q̄d desinit in co.Vñ format̄.A secūda ꝑsona p̄ntis
tp̄is indicatiui modi.vt ferueo ferues.adde co fit feruesco.vñ versus.
Hanc inceptiuā formā veteres posuere.Co cū ꝑsona p̄sentis iunge se/
cunda.Verbi ꝑfecti decet hinc exemplificari.Ferues feruesco dat nor/
mam tepesqꝫ tepesco.Et sunt tertie ꝯiugationis.vñ versus.Hanc de/
clinari faciat tibi tertia verbi.Meditatiua forma in q̄d desinit.in rio.
Vñ format̄.ab vltimo supino.vt lectū lectu.adde rio fit lecturio.Vñ
versus.Jn meditatiuis fiet formatio talis.Verbi supremū ꝑfecti pone
supinū.Et finē breuia cū quo rio sit sociata.Parturio facere sic debes.

esurio ꝗꝫ. Et sunt quarte cõiugationis. Uñ versus. Verboꝝ ꝗꝫ data sit declinatio quarta. Et sunt generis neutri. Cuius ꝯiugatõnis. Prime. Quare. qꝛ habet a ꝓductã ante re in infinitiuo. vt amare. Si secunde. qꝛ habet e ꝓductã añ re in infinitiuo. vt docere. Si tertie. qꝛ habet e correptã ante re in infinitiuo. vt legere. Si quarte. qꝛ hꝫ i ꝓductã ante re ĩ infinitiuo. vt audire. Quid est ꝯiugatio. Est cõsequens verboꝝ determinatio. Uñ dicit̃ ꝯiugatio. A cõiungendo. qꝛ ꝑ eũ ꝯiugamꝰ. Cuius generis. Actiui. Quare. qꝛ p̃t ꝯstrui cuꝫ accusatiuo a ꝑte post. vt amo deũ. Uel qꝛ desinit ĩ o ⁊ p̃t accipere r sup̲ o ⁊ facere ex se passiuũ. vt amo amor. Si passiui. qꝛ desinit in r ⁊ potest dimittere r et redire in suũ actiuum. vt legor lego. Si neutri. qꝛ desinit in o ⁊ nõ p̃t acripere r sup̲ o. qꝛ si acciperet r nõ esset latinũ. vt sto curro. stor curror nõ dicit̃. Si deponens. qꝛ desinit in r ⁊ nõ potest dimittere r. qꝛ si dimitteret r nõ esset latinũ. vt loquo. loquor nõ dꝛ. Si cõmunis. qꝛ desinit in r. et hꝫ vtrãꝗꝫ significationẽ tã actiuã ꝗ̃ passiuã. r nõ deposita. Quid est genꝰ in verbo. Est quedã ꝓprietas ex significatõe ⁊ determinatõe o vel or ꝯtracta. Unde dꝛ genus. A generãdo. nã actiuũ generat ex se passiuũ. Cuiꝰ tp̲is p̃ñtis. Quare. qꝛ pñs tp̲s designat. Quid est tẽpus. Est mora motus rerũ motabiliũ. Uñ dicit̃ tp̲s. a temperando. vel a distinguendo. eo ꝙ actus nostros temperet ⁊ distinguet. Cuius ꝑsone. Prime. Quare. qꝛ possum ei adiũgere vnũ ꝓnomen prime ꝑsone. vt ego amo. Si secũde. qꝛ possum ei adiungere vnũ ꝓnomẽ scd̃e ꝑsone. vt tu amas. Si tertie. qꝛ possuꝫ ei adiũgere vnũ ꝓnomẽ tertie ꝑsone. vt ille amat. Quid ẽ ꝑsona. Est res diuersis assignata. Uñ dꝛ ꝑsona. a ꝑsonando. qꝛ ꝑ se sonat.

Hodie que pars aduerbium.

Quare. Quia stat iuxta verbũ ad eiꝰ significationẽ declarandã. Quid est aduerbiũ. Est verbi adiectiuũ. Uñ dicitur aduerbiũ. ab ad et verbũ. et interponit̃ ibi i. ne putent̃ esse due dictões. Cuius significatõis. Temporis. Quare. qꝛ pñs tp̲s designat. Quid ẽ significatio in aduerbio. Est quidã modus determinãdi ip̃m verbũ. A quibus ꝑtibus descendũt aduerbia. Ab oĩbus ꝑtibus. A noĩe doctus venit aduerbiũ docte. A ꝓnoĩe ille venit illic. A verbo sto venit statim. Ab aduerbio sepe venit sepiꝰ. A ꝑticipio sapiẽs venit sapienter. A ꝯiunctione neꝗꝫ venit nequaꝗ̃ꝫ. A p̄positione ex venit extra. Ab interiectõe o venit osi. Uñ versus. Ast huiꝰ ꝑtis q̄libet caput et fons. Docte de doctos ex hinc de ꝓnoĩe dicas. A sto stas statĩ a sensu dicito sensim. Sepius a sepe nequaꝗ̃ꝫ de neꝗꝫ sume. Dicis ab extra. sed ab o dicit̃ osi. Cõparatur. Nõ. Quare. qꝛ eius significatio nõ p̃t intendi vel remitti. Cuius figure. Cõposite. Unde cõponit̃. A ꝓnoĩe hoc. et a noĩe die. Et dꝛ hodie quasi hoc die. Quot sunt aduerbia interrogatiua loco

tium. Quattuor. sc3. Quo. qua. vbi. et vnde. Unde versus. Quo petit ad. qua per. in vbi. vnde petit de. Quid rñdetur ad quo. Duplex. Aduerbialiter ꝛ noĩaliter. Aduerbialiter. Respondet huc illuc istuc. Nominaliter. hoc dupliciter. Uel ꝑ noĩa ꝓpria. vel ꝑ noĩa appellatiua. Si per appellatiua. Rñdetur actũs mediãte ꝑpositione ad. vt quo trãsis. ad ciuitatẽ. ad campũ. Si aũt sunt ꝓpria noĩa hoc est dupliciter. vel talia sunt minorũ locoꝝ vel maiorũ. Si sunt minoꝝ locorũ. hoc est dupliciter. Uel talia sunt simplicis figure vel cõposite. Si sunt simplicis figure. tũc rñdetur ꝑ accusatiuũ sine ꝑpositione. vt q̃ transit rex. Pragã Craconiã. Si sunt ꝯposite figure. tũc respondet ꝑ accusatiuũ mediante ꝑpositione. vt quo ꝑgis. Respõdetur ad montẽ pessulanũ. Si autẽ sunt ꝓpria noĩa maiorũ locoꝝ. tũc iterũ rñdetur ꝑ accusatiuũ mediante ꝑpositione ad. vt quo transis. Rñdetur ad Poloniã. ad Bohemiam. Ad qua eodẽ mõ respondet sicut ad q̃. nisi ꝙ alia sunt aduerbia et alia ꝑpositio licet ꝑ cũ. qua rñdetur ad noĩa. Quid respõdetur ad vbi. Dupliciter. Aduerbialiter et noĩaliter. Aduerbialiter rñdetur hic illic istic Nominaliter diuersimode. Uel ꝑ noĩa ꝓpria. vel ꝑ noĩa appellatiua. Si ꝑ noĩa appellatiua. tunc respõdetur ꝑ ablatiuũ mediãte ꝑpositione in. vt vbi fuisti. in ciuitate. in campo. Si ꝑ noĩa ꝓpria. hoc est distincte. Uel talia sunt minorũ locoꝝ vel maiorũ. Si minoꝝ locorũ. hoc iterũ est distinguendũ. Uel talia sunt prime declinatõis ꝛ singularis numeri. et sic rñdetur ꝑ genitiuũ. vt vbi fuisti. Rñdetur. rome. Uel talia sunt secũde declinatõnis. et etiã singularis numeri. et sic iterũ respondet per genitiuũ. vt vbi fuisti.. rothomagi. Uel talia sunt tertie declinationis et singularis numeri. tũc respõdetur ꝑ ablatiũ sine ꝑpositiõe. vt vbi fuit rex. respondet. vernone. Uel talia sunt prime declinatõis ꝛ pluralis numeri. tunc iterũ respõdetur ꝑ ablatiuũ sine ꝑpositione. vt vbi fuit rex. Respõdetur athenis. Si aũt fuerint ꝓpria noĩa maiorũ locoꝝ. tũc respondet ꝑ ablatiũ cũ ꝑpositione. vt vbi fuit rex. Rñdetur in Bohemia. in Bolonia. Ad vnde eodẽ mõ respõdetur sicut ad qua. nisi ꝙ alia sũt aduerbia ꝛ alia ꝑpositio cũ hoc respondetur ad noĩa cũ abltõ casu.

Legens que pars est participium.

Quare. Quia capit partẽ noĩs partẽq3 verbi. Quid est ꝑticipiũ. Est pars orationis vt in donato. Uñ dicit participiũ. A noĩe pars. et a verbo capio. Cuius generis oĩs. Quare. quia omne participiũ desinẽs in ans vel in ens est omnis generis et ꝑsentis tp̃is. Unde versus. Participans qđ in ans vel in ens fit dicito ꝑsens. Unde formantur scd̃m Grecistã. Si verba fuerint prime vel secũde cõiugationis. tũc formant a secũda ꝑsona p̃ntis tp̃is indicatiui modi et singularis numeri. vt amo amas. ponen inter a et s habebis amans.

De Participio

Doceo doces. ponen inter e ⁊ s habebis docēs. Vñ versus. Presens
ꝑticipis a p̄n̄ti generaꝛ. Sed diuersimode nascitꝛ varie. N interpone
ꝑsona scd̄a duarū. Sicut ab amo amās sic fit a doceo docēs. Si autē
fuerint tertie vel quarte ꝯiugatōis. tunc formanꝛ a prima ꝑsona p̄n̄tis
tp̄is indicatiui modi. mutādo o in ens. vt lego. mutādo o in ens. fit le-
gens. Audio muta o in ens fit audiēs. Vñ versus. Terne vel quarte
ꝑsona prior generabit. O si vertis in ens cū queo tollis eo. Sed scd̄m
remigiū formanꝛ a prima ꝑsona p̄teriti imꝑfecti tp̄is indicatiui modi
mutādo bam in ns. vt legebā. mutādo bam in ns fit legēs. Preteritū
ꝑticipij in q̄d desinit in tus vel in sus vel in xus. Vñ versus Tus sus
xus dat p̄teritū. Unde formaꝛ ab vltimo supino. vt lectū lectu. adde
s fit lectus. Visum visu. adde s fit visus. Nexū nexu adde s fit nexus
futurū ꝑticipij in rus formaꝛ ab vltimo supino. vt lectū lectu adde rus
fit lecturꝰ. Sed futurū ꝑticipij in dus formatur a gt̄o singulari sui p̄n̄-
tis tp̄is ꝑticipij. vt legēs legētis. cōuersa tis in dus fit legendꝰ. Vñ ver
sus. Rus dusq̧ futurū. Cuius significatōis. actiualis. Quare. q2 veīt
a verbo actiuo qd̄ est lego legis. Inde venit ꝑticipiū legēs tis. Quid ē
significatio in ꝑticipio. Idē est qd̄ genus in verbo. Vñ versus. Jn ꝗbi
genere q̄ sit significatio q̄re. Quot ꝑticipia descendunt a verbo actiuo.
Duo. P̄n̄s ⁊ futurū. vt legēs lecturꝰ. Vñ versus. Querere ꝑ actiua p̄n̄s
in rus q̧ futura. Quot a verbo passiuo. Duo. Preteritū ⁊ futurū. vt le
ctus legendꝰ. vñ versus. Sunt ꝑ passiua tibi cetera significāda. Quot
a verbo neutrali. Duo sicut ab actiuo. P̄n̄s ⁊ futurū. vt stans staturꝰ.
Vñ versus. Que dabit actiuū dabit hec eadē tibi neutrū. Quot a ver-
bo deponētali. Tria scz. P̄n̄s p̄teritū ⁊ futurū. vt loquēs. locutꝰ. locu
turus. vñ versꝰ. Deponens terna. Quot a verbo cōi. q̄ttuor. scz. P̄n̄s
p̄teritū. et duo futura. vt criminās. criminatꝰ. criminaturus ⁊ criminā
dus. Vñ versus. Tibi dat ꝯmune q̄terna. Cuius figure est om̄e ꝑtici-
pium. Simplicis aut decōposite. vñ versus. Om̄e ꝑticipās dic simpli
cis esse figure. aut decōposite dicere nō dubites. Quare ꝑticipiū sit sim
plicis figure patet de noīe. quare aūt dicitꝛ decōposite. q2 venit a verbo
cōposite figure. Cōposita em̄ figura nō est in ꝑticipio. Quare. q2 omne
ꝑticipiū est deriuatiue sp̄ei. Quot modis ꝑticipiū transit in vim noīs.
quattuor. q̄bus. Cōparatione. tp̄is amissione. regimine ⁊ ꝯpositione.
Cōparatione. q̄n̄ vox ꝑticipialis ꝯparaꝛ. vt amans amantior amātis-
simus. Tp̄is amissione q̄n̄ ꝑticipiū in resolutōe ꝑdit tempus. vt iste li
ber est legendꝰ id est dignus lectione. Regimine. q̄n̄ ꝑticipiū regit aliū
casum q̧ suū verbū a q̄ descendit. vt amans illiꝰ. nō em̄ ꝯgrue dicitur.
amo illius. sed amo illū. Cōpositione. q̄n̄ ꝑticipiū ꝯponitur cū aliqua
ꝑte orationis cū qua suū verbū cōponi nō potest. vt indoctus. nō em̄ di
citur indoctor. Vñ versus. Dū mutat regimē sit ꝑticipās tibi nomen.

Dum perdit tempus dũ cõparat associamus. Istis ꝯpositũ dum sim-
plex sit tibi verbum.

Cõiunctio que pars. cõiunctio. qua

re. Quia ꝯiungit ceteras ꝑtes in orõne. Quid est ꝯiunctio. Est ꝑs orationis. vt in donato. Uñ dr ꝯiũctio. a cõiungen-do. q2 ꝑt oẽs ꝑtes ꝯiũgere. Nomẽ cũ noie. vt petrus ⁊ paulus currũt. Pronomen cũ pnoie. vt ego et tu currim⁹. Uerbũ cũ verbo. vt iste studet ⁊ ꝓfici꞉. Aduerbiũ cũ aduerbio. vt iste scribit bñ ⁊ velociter. Participiũ cũ ꝑticipio. vt iste legẽs ⁊ agẽs disputat. Cõiunctõꝫ cũ ꝯiunctõe. vt q̄dẽ et equidẽ male fecerũt. Prepositionẽ cũ ꝑpositõe. vt ĩ et sup ꝑ-missis. Interiectionẽ cũ interiectõe. vt heu et ꝓh dolor multa mala fi-unt. Quot modis ꝯiũgit ꝯiũctio. duob⁹ modis. Quib⁹. ꝑ vim ⁊ ꝑ or-dinẽ. Per vim. qñ ꝯiũgit ea q̄ prius ĩter se nullã habebãt ꝯuenientiã. vt sortes bibit ⁊ dormit. Per ordinẽ. qñ ꝯiũgit aliq̃ q̄ prius inter se habebãt ꝯuenientiã. vt sortes currit ⁊ mouet. Cui⁹ potestatis. copulatiue Quare. q2 copulat tã sensus q̄ꝫ verba. Quid est ptãs. Est qđ dã officiũ qđ exercet ꝯiũctio ĩ ꝯiungẽdo dictões ⁊ orões. Potestas ꝯiunctionũ q̄t spẽs hꝫ. quinqꝫ. Quas. Copulatiuas. disiũctiuas. expletiuas. causales. et rõnales. Copulatiua q̄ est. q̄ ꝯiũgit tã sensum q̄ꝫ ꝟba. Disiunctiua est q̄ ꝯiungit aliq̃ in se. sed respectu tertij disiũgit. vt sortes et plato currũt. Expletiua est q̄ causam ornat⁹ explet. vt si nõ dabis solidũ saltẽ da denariũ. Cui⁹ ordinis. cõmunis. q̄re. q2 ꝑponi ⁊ postponi ꝑt dictõ-nibus q̄s copulat. Quid est ordo. Est q̄dã ꝓprietas ꝯiunctõis ꝑponendi ⁊ postponẽdi dictõibus q̄s copulat. Quot sunt ordines in ꝯiunctõe Tres. qui. Prepositiu⁹. subiunctiu⁹. et cõis. Quot sunt ꝯiunctões ꝑ-positiui ordinis. quindecim. q̄. Aut ac ast an neqꝫ quin quaten⁹ etsi sin seu siue neue nã ni nisi. Et dicũtur ꝑpositiui ordinis. q2 ꝑponunt dicti-onibus q̄s copulãt. Quot sunt ꝯiunctões subiũctiui ordinis. Octo. q̄ qꝫ ve neqꝫ quidẽ autẽ q̄ꝫ eñ vero. Et dicũtur subiũctiui ordinis. q2 tm̄ postponunt dictionib⁹ q̄s copulãt. Quot sunt ꝯiunctões cõis ordis. Alie oẽs ꝑter q̄ supi⁹ dicte sunt. Quot sunt ꝯiunctões encletice. Tres q̄ scꝫ. qꝫ ne ve. Et dicunt encletice. q2 inclinãt sup se accentũ ꝑcedentis sillabe. vt dixitqꝫ. putasne. dñsue. Uñ versus. Inclinantqꝫ ne ve quas encleticas reor esse.

Prepositio que pars. prepositio. qua

re. q2 ꝑponit alijs ꝑtib⁹ in orõne. Quid est ꝑpositio. Est ꝑs orõnis. vt in donato. Uñ dr ꝑpositio. a ꝑponendo. q2 ꝑponitur alijs ꝑtib⁹ in orõe. Quot modis ꝑpositio adiungit dictionib⁹. duobus. q̄b⁹. ꝑ appositionẽ ⁊ ꝑ ꝯpositionẽ. Per appositionẽ vt quõ. Qñ

De interiectione

ꝑpositio ⁊ dictio cui adiungit̄ sunt diuerse ꝑtes. vt in donato. Per cō
positionē vt qūo. qn̄ ꝓpositio et dictio cui adiūgit̄ fit vna dictio. vt inse
lix. Quid opatur ꝓpō in ꝯpositione. tria. Aut ꝯplet. aut mutat. aut mi
nuit. Qūo cōplet. vt qn̄ cōpositū mag̃ ſcat suo simplici. vt clarꝰ ꝑclarꝰ
Quō mutat. qn̄ cōpositū aliud ſcat q̄ꝫ suū simplex. vt video. inuideo.
Qūo minuit. qn̄ ꝯpositū minꝰ ſcat suo simplici. vt rideo. subrideo. id ē
parū rideo. Quot sūt ꝓpositiones actō casui deseruiētes. Triginta. scꝫ
ad apud ante. et alie q̄ ponunt̄ ī donato in illa ꝑte. Da ꝓpōnes casꝰ actī
Quot sūt ꝓpositōnes abltō casui deseruiētes. quindecim. scꝫ a ab abs
cū. et alie q̄ ponunt̄ in donato ī illa ꝑte. Da ꝓpōnes casus abltī. vn̄ ver-
sus. Sed sunt ter quinqꝫ cū sexto sociāde. Quot sunt ꝓpositiones vtri-
qꝫ casui deseruiētes. q̄ttuor scꝫ. In sub sup̱ et subter. vn̄ versus. Casibꝫ
vtrisqꝫ dic q̄ttuor deseruiētes. Qn̄ deseruiūt actō casui. qn̄ post verbū
vel ꝑticipiū significās motionē eundi ad locū ponunt̄. tūc requirūt ac-
cusatiuū casum. sicut vado sub arborē. Vn̄ versus. In sub ter vel tus
dāt quartū dū sociamꝰ. Verbo signāti motū vel ꝑticipāti. De motu d
ci credas tn̄ exteriori. Qn̄ deseruiūt abltō. qn̄ post verbū vel ꝑticipiū si
gnificās stationē eundi in loco. tūc requirūt abltm̄ casuꝫ. sicut. sum in
scolis. et sic de alijs. vn̄ versus. Si nō designo tibi motū ꝯstrue sexto
In cāpo curro si sis bn̄ dicis in illo. Si sis exteriꝰ in campū sit tibi cur-
sus. Quot sunt ꝓpositiones inseꝑabiles. sex scꝫ. di dis re se an con. q̄re
dicunt̄ inseꝑabiles. q2 seꝑate a suis dictionibꝫ cū q̄bus costruunt̄ parū
vel nihil significant.

Heu que ps. interiectio. qua

re. q2 interiacet ceteris ꝑtibꝫ in orōe. Quid ē interiectio. Est
ꝑs orationis ſcans mētis affectū voce incognita. Vn̄ dr̄ in-
teriectio. ab inter ⁊ iaceo. es. ere. q2 interiacet ceterꝭ ꝑtibꝫ in orōe. Quare
interiectio vltimo loco ponit̄. q2 oēs alie ꝑtes ſcant rē conceptā. inter-
iectio vero rē affectā. Quare interiectio est inuēta. vt significaret mētis
affectū voce incognita. id ē voce nō impleta. Cuiꝰ significationis. dolē
tis. q̄re. Quia dolorē ſcat. Quot sunt significatōes interiectionis. q̄t-
tuor. q̄. Dolor. timor. spes. et gaudiū. Dolor de p̄nti malo.. Timor de
futuro malo. Spes de futuro bono. Gaudiū de p̄nti bono

Et sic est finis.

Disce puer dum tempus habes euo iuuenili.
Ne doleas si pauca scias etate senili.
Discat qui nescit studio sapientia crescit.
Crescit et augetur si longior vsus habetur.
Gutta cauat lapidem nō vi sed sepe cadendo.
Sic homo sapiens fit nō vi sed sepe studendo.

Regule congruitatū.

PRima regula cōgruitatū grā
maticaliū est ista. Omē adiectiuū siue sit noīale siue ꝓno-
minale siue ꝑticipiale debet cōuenire cū suo substātiuo ī tri
bus. scʒ in numero. in genere. et in casu.

Exemplū de adiectiuo { Nominali | Pronoīali | Partipiali } vt { Albus equus | Meus equus | Vir timēs deū }

Vñ versus. Est adiectiuū sustātiuo sociandū. In sīl'i gn̄e nūero casu si
milicꝫ. Quid est nomē adiectiuū. est illud qḋ tres hʒ articulos. vt hic ꝛ
hec et hac felix. vel tres voces. vt albus alba albū. meus mea meū. le-
ctus lecta lectū. Nomen substantiuū est illud qḋ vnū tm̄ habet articu-
lum. vt hic equus. Vel duos ad summū. vt hic et hec homo.

SEcunda regula est ista. Demonstratiuū ꝛ suū demōstrabile de
bent ꝯuenire in gn̄e in nūero et in casu. Exemplū vt ille vir. illa
mulier. illud aīal. vñ versꝰ. Adiectiua velut substātiuis sociāṫ.
Sic demōstratiua demōstrat̄ iūgere debes. Demōstratīa ꝓnoīalia ꝓ-
mitīa sunt q̄ttuor. scʒ. ego. tu. iste. et hic. Ille aliq̄ñ ꝓo ē demr̄atiuū. ali
q̄ñ relatiuū. Exemplū vbi demr̄atiuū erit. vt dicēdo. ille hō currit. Re
latiuū. vt dicēdo. Petrꝰ currit ꝛ ille moueṫ. Meus tuus suꝰ nr̄ vr̄ nr̄as
et vestras sūt demōstratiua deriuatīa. Et rōne possessionis sūt adiecti
ua ꝛ ꝯstituūt constructionē adiectiualē. vt meus asinus.

TErtia regula est ista. Relatiuū ꝛ suū an̄cedēs debēt ꝯuenire ī
gn̄e in nūo. et aliq̄ñ ī ꝑsona ꝛ casu. vt dicēdo. Johēs legit q̄ di
sputat. ibi cōueniūt ī gn̄e ī nūero ꝛ in casu ꝛ ī ꝑsona. Sil'r hic. video ho
minē quē diligo. vñ versꝰ. Sūt genꝰ in ꝑma numerꝰ ꝑsona notanda.
Hec cōcordare dn̄t cū ꝑeunte. Aliq̄ñ tm̄ seruata ꝯgruitate discōueniūt
in casu. vt dicēdo. Johēs currit quē video. Aliq̄ñ etiā disconueniūt in
ꝑsona et in casu. vt dicēdo. ego sum quē vides. et ꝓpter hoc dictū est ī re
gula. aliq̄ñ in ꝑsona ꝛ in casu. Relatiua ꝓnoīalia sunt quincꝫ. scʒ. Is
suꝰ ipē sui. et ille. qḋ ēt aliq̄ñ est demr̄atiuū. Et vnū noīale scʒ q̄. q̄ qḋ est
relatm̄ sube. Sʒ talis q̄lis tātus ꝛ quātus sūt relatīa accidētis. de q̄bꝫ
nō dʒ intelligi regl'a pn̄s. Hec enī aliq̄ñ etiā disconueniūt ī gn̄e cū suo
an̄tecedēte. vt ptʒ dicēdo. Talis est nilus q̄lis est mare.

QUarta regl'a ē ista. Introgatiuū ꝛ suū responsiuū dn̄t ꝯuenire
in casu. vt q̄rēdo. Quis vocarꝫ. et r̄ndēdo iacobꝫ. q̄lis ē iohēs.
et r̄ndēdo. iustꝰ ꝑuus. quātus est iacobꝫ. et r̄ndēdo. magnꝰ ꝑuus. q̄t sūt
scolares ī scol'. et r̄ndēdo. vnꝰ duo tres. q̄tennis es. et r̄ndēdo quinquē-
nis. q̄ttus es ī ordīe. ꝛ r̄ndēdo. primꝰ secūdꝰ tertiꝰ. cuiꝰ ē ensis. ꝛ r̄nden
do. euādriꝰ. cuias ē iohēs. ꝛ r̄ndēdo. italꝰ. Alia exēpla ꝑ oēs casꝰ excepto
vtō. Quottuplex ē palliū tuū. simplex duplex. Cuius filius es. nicolai.

Regule congruitatū

Cui dedisti librū. petro. Quē q̄ris. henricū. A quo didicisti grāmaticā a mgr̄o. vn̄ ver.ꝰ. Quesitiua pares optāt. Silr̄. In q̄ casu q̄ris in eodē r̄ndere iuberis. Itē. Dant quo qua quartū. sed vbi dabit vnde q̄ sextū. Quo petit ad. qua per. in vbi. de petit vnde.

Quinta regl'a. est ista. Suppositū et appositū debēt ꝯuenire i nūmero i ꝑsona ꝛ in rectitudīe casuali. vt dicēdo. mgr̄ legit. Unde versus. Inter appo ꝛ suppo tria ꝯuenīctia q̄ro. Que sunt ꝑsona numerꝰ casus ꝛ hītudo. ¶ Nota ꝑ rectitudinē casualē intelligit̄ ꝙ si ꝑpositū sit illiꝰ casus quē appositū req̄rit. vt si appositū sit ꝟbū ꝑsonale finiti modi tūc suppositū dꝫ esse rectꝰ. vt mgr̄ legit. Si aūt appositum est verbū īꝑsonale siue infiniti modi tūc suppositū dꝫ eē obliquꝰ. vt mihi placet bibere. Suppositū est id de q̄ loquit̄. Appositū est qd̄ de altero dicit̄. vt dicēdo. Mgr̄ legit. actus legēdi dr̄ de mgr̄o. ḡ magister est suppositū. et legit est appositū. Uel sic. Suppositū ē casuale a ꝑte ante rectū a ꝟbo. Appositū ꝟo ēst verbū a q̄ regit̄ suppositū.

Sexta regula ē ista. Qn̄ duo ꝟba ponunt̄ i eadē orōe ꝑtiali sine ꝯiunctōe media tūc vnū eoꝝ dꝫ poni in infinitiuo. vt dicendo. Uolo legere. cupio studere. desidero mādu care. vn̄ ꝟsus. Cum verbo ꝟbū sil̄ sociat̄ in vnū. Tūc reliquū quinti debet eē modi.

Septima regl'a ē ista. Qn̄ duo noīa substātiua ad diuersa ꝑtinētia ponunt̄ i eadē orōe ꝑtiali sine ꝯiunctōe media tūc vnū eoꝝ dꝫ poni i gtō. vt dicēdo. Liber aristotel'. caputiū iohis. vn̄ ꝟsꝰ. Si substātiua velis ꝯiūgere bina. Tūc reliquū reliq̄ ꝯiūges in gtō.

Octaua regula est ista. Cōiunctio copulatiua ꝛ disiūctiua copulans dictōes casuales dꝫ ꝯiūgere sil̄es casus an̄ ꝛ post. Exemplū de ꝯiunctōe copulatiua. vt petrus et paulus currūt. Exemplum de ꝯiunctōe disiunctiua. vt petrus vel paulus currunt. Un̄ ꝟsus Jungere ꝯsimiles debet ꝯiunctio casus.

Nona regl'a ē ista. Singulare geminatū ꝑ ꝯiunctōꝫ copulatiuā copulatim tentā eq̄pollet nūero pl'i. vt dicēdo. dn̄s ꝛ seruꝰ p̄cātur.. Silr̄. audio primā ꝛ secundā ꝑtes. Un̄ ꝟsus. Plurali geminata duo sunt assimulata. Que primi numeri sunt ast ꝑ et associata.

Decima regula est ista. Uerba subnātiua. ꝟba vocatiua. et ꝟba sil̄em vim hn̄tia: debēt hr̄e sil̄es casus an̄ ꝛ post. Exemplū de ꝟbo substātiuo. vt ego sūꝫ homo. Exemplū de verbo vocatiuo. vt ego vocoꝛ iohannes. Exemplum de verbo similem vim habente. vt ego ordinoꝛ p̄sbyter. vn̄ versꝰ. Sepe vocās ꝟbū sibi vult apponere rectū. Et subm vl' qd̄ vim ꝟuat eoꝝ. Hoꝝ ꝯsil̄es dꝫ ꝯiūgere casus.

Undecima regula ē ista. Uerbū transitiuū natū est regere obliquū a ꝑte post. vt dicēdo. Lego librū. Oia em̄ gtō vel dtō vel actō vel ablatiuo iungunt̄. Gtō. vt misereoꝛ tui. Dtō. vt insi-

dior tibi. Actō. vt metuo te. Ablatiuo. vt fruor illa re. recedo a te. disco a te. Sed verbū absolutū post senō regit casuz sine auxilio ꝑpositōis posite exꝑsse vel subintellecte. vt vado ad scolas. nisi sit actus sue signi ficationi ꝓportionabilis sicut ē actus ſcans ꝓpriā rē verbi vel aliqđ req̄ situ sicut ꝯsequēs ad rē verbi. vt loq̄r sermonē. ambulo viā. Et aliq̄ il lox regūt gtīū. vt misereor tui. aliqua datiuū. vt parco tibi. aliq̄ abltīū vt sedeo scamno.

Duodecima regl'a e'st ista. Prepositōes sepate actō vel abltō ca sui adiungunt. vt ad patrē apđ villā. vt ī donato. Itē sciendū q̄ triginta sūt q̄ regūt actīū casuz. et q̄ndecim ablatiuū. et q̄nq3 actīū ꝛ ab latiuū sil'. vñ versus. Ter denas q̄rto. ter quinq3 iungito sexto. Sunt tīū quinq3 q̄ famulantur vtriq3.

Tredecima regula ē ista. Impsonalia verba oīa obliq̄s casib' adiungū'. Tria gtō. sc3. interest. refert. ꝛ est captū ꝓ ꝑtinet. vt re gis interest. regine refert. pr̄is ē succurrere pio nato. Octo dtō. s. ꝯtigit. euenit. accidit. placet. libet. licet. liq̄t. vatat. Et q̄dā addūt. Cōpetit sup petit expetit ꝯstat est et fit. vt mihi lic3. tibi placet. mihi ꝯstat sic eē sicut dicis. mihi est bñ. tibi ꝓo male. fiat mihi ſm ꝟbū tuū. Nouē actō. s. iu uat. decet. delectat. oportet. penitet. tedet. miseret. piget. ꝛ pudet. vt me dec3 legere. illū delectat bibere. me penitet pctī. Impsonalia regētia ab latiuū passiue sūt vocis. vt a me stat. a te curritur. ab illo legitur. et nō sūt in certo nūo. vñ vers'. Iste dat casus passiuis a vel ab ꝑeunte.

Decimaquarta regula ē ista. Sicut noīa adiectiua fixis adiici untur. ita aduerbia verbis. Vñ sicut ꝯgrue dicim'. prudēs ho mo. sic etiā ꝯgrue dicim'. prudēter disputat.

Decimaquinta regl'a ē ista. Aduerbiū vocādi vel hortādi ī portās excitationē natū est ꝯstrui cū vtō a ꝑte post. vt o petre. o iohes.

Decimasexta regl'a ē ista. Quecūq3 casuz regit ntūs eundē regūt oēs ei' obliq̄. vt sicut iste ntūs rex regit gtīm dicēdo. rex francie. sic etiā ei' obliq̄. vt regis frācie. regi frācie. regē frācie. o rex fran cie. a rege frācie. vñ vers'. Quē casum rect' eundē regit inflectio eius. Rex troie regis troie regi q3 troie.

Decimaseptima regula ē ista. Quecūq3 casum regit positiu' eun dem regūt ꝯpatiu' ꝛ suꝑlatiuus ab ipo descendētes. vt sicut il le positiu' diues regit ablatiuū dicēdo. diues auro. sic ēt ille cōparatiu' ditior. vt ditior auro. ꝛ ille suꝑlatiu' ditissim'. vt ditissim' auro. vñ ꝟ. Quā sibi structurā prim' optat grad'. Illā supmus medi' sp̄ seruabit

Decimaoctaua regula est ista. Quecūq3 casum regit [illegible] eandē. indicatiu' eundē regūt oēs modi. oīa supina. gerūdia ꝛ ꝑtici pia ab ipo descendētia. vñ versus. Quecūq3 casum regit mod' initialis. Illū quiq3 modus ꝛ tp̄a queq3 requirūt. Infinita supina ge

iundia participans scz. Obliquis et nō rectis hec regula detur. Ut sicut hoc verbū lego regit illū actm̄ grāmaticā. dicēdo. Lego grammaticā. Sic etiā impatiuus. Lege grāmaticā. et optatiu⁹. vt vtinā legerē grāmaticā. et cōiunctiu⁹. vt lego grāmaticā. et infinitiuus. vt volo legere grammaticā. et supina. vt vado lectū grammaticā. et venio lectu grammaticā. et gerūdia. vt causa legēdi grammaticā sum hic. legēdo grammaticā pficio. ad legendū grammaticā sum psto. Et pticipia. vt legēs grammaticā. sum lectur⁹ grāmaticā. Ista regula intelligit̄ de pticipio hūte ita latā significatiōz sicut suū verbū a q̄ descēdit. vt sicut h̄ verbū osculoꝛ regit actm̄ et ablm̄. vt osculoꝛ te osculoꝛ a te. sic etiā hoc pticipium osculat⁹. vt suz osculat⁹ te. sum osculat⁹ a te. Sed illa duo pticipia osculās et osculatur⁹ regūt tm̄ accusatiuū. vt osculās te. osculatur⁹ te. qꝛ osculās ꝛ osculatur⁹ habēt tm̄ sensum actiuū. et osculand⁹ hꝫ sensuꝫ passiuū. Silr̄ mō dicendū est de pticipijs descēdentibꝫ a verbis cōmunibus. vñ vers⁹. Uerbū cōe quāuis agat et patiat̄. Sola pans ens rus actio significat̄. dus solū patit̄ p tus vtrūqꝫ notatur.

Decimanona regula ē ista. Omē primū supinū terminat̄ i um. et est futuri tpis. et ɔstruit̄ cū vbo significāte motū ad locū. vt vado doꝛmitū. i. ad locū in q̄ doꝛmiā. Sed vltimū supinū terminat̄ in u. et est pteriti tpis. et ɔstruit̄ cū verbo significāte motū de loco. vt venio auditu sermonē. i. de loco in q̄ audiui sermonē.

Vicesima regl'a ē ista. Adiectiuū restringit substantiuū ad standum secū in eodē gnē. et ecōuerso. Exemplū primi. vt dicēdo. Albꝫ hō. hoc adiectiuū albꝫ restringit illud substantiuū homo ad standū secū in masculino gnē. Exemplū secūdi. vt dicēdo. Felix vir. hoc substantiuū vir restringit hoc adiectiuū felix ad standū secū in masculino gnē.

Vicesimaprima regula est ista. ꝙ omne verbū mūdi pt regere datiuū casum a pte post. vt do tibi. doceo tibi petrū. vñ versus. Non est in mūdo verbū quodcūqꝫ sit illud. Quin possit regere casum quādoqꝫ datiuū.

Constructio tripliciter accipitur.

scz. Cōiter. ꝓprie et ꝓpꝛijssime. Cōstructio cōmuniter capta. Est ɔstructibiliū vnio. Et diuidit̄ i ɔstructionē ɔgruā et incōgruā. Cōstructio ɔgrua est illa in q̄ ɔstructibilia fm̄ sua accidētia debite sunt vnita. vt albꝫ hō. Cōstructio incōgrua est illa. in q̄ ɔstructibilia fm̄ sua accidētia indebite sunt vnita. vt vir bellica. sponsa pudicus. albus mulier. alba equ⁹. Sed ɔstructio ꝓpꝛie capta. est ɔstructibiliū vnio ex modis significādi causata ad exprimendū ɔgrue mentis cōceptū finaliter adinuēta. Et diuidit̄ in ɔstructionē pfectā et imperfectam. Cōstructio pfecta est q̄ pfectā sniam demōstrat in auditore q̄tuꝫ

De constructione

ĩn ip̄a est vt albꝰ hō. Cōstructio ꝓpriẏssime capta est ordinatio diction̄ cōgruā et ꝑfectā sn̄iaȝ demōstrās. Et sic solū ɔstructio ꝑfecta ⁊ ɔgrua ē cōstructio q̄ ɔposita ē ex noīe ⁊ verbo. ƒm priscianū. Cōstructio ꝓprie accepta est duplex scȝ. simplex siue ꝑtialis. et ɔposita siue totalis. Cōposita est illa q̄ ex pluribꝰ q̄ȝ duobꝰ ɔstituit̄ ɔstructibilibꝰ. vt mgr̄ legit grāmaticā. Simplex siue ꝑtial' ē illa q̄ ex duobꝰ tm̄ ɔstituit ɔstructibilibꝰ. vt mgr̄ legit. Cōstructio simplex siue ꝑtial' ē ml'tiplex. Cōstructio suppositi cū apposito. Ꝟbi cū obliq̄. noīs cū obliq̄. adūbẏ vocādi l' hortādi cū vtō. verbi cū infinitiuo. ꝓpositōis cū suo casuali. Ꝟbi cū ntō. cōiunctionis cū suis ɔiugibilibꝰ. adiectiui cū subo. demonstratiui et sui demonstrabilis relatiui et sui añcedētis. verbi cū aduerbio. interiectōis cū obliquo. Et oīs talis aut est trāsitiua aut intrāsitiua. Trāsitiua est illa q̄ cōstat ex ꝑtibus significātibꝰ diuersas res vel tāq̄ȝ diuersas. vt sortes ꝑcutit platonē. marcꝰ ꝑcutit tuliū. Uel ƒm aliq̄s. Trāsitiua est illa in q̄ fit trāsitio sup obliquū. vt lego librū. Intrāsitiua ƒm alexandrū ē illa q̄ ɔstat ex ꝑtibus orōis significantibꝰ eandē rē vel tāq̄ȝ eandē. vt marcꝰ est tuliꝰ. hō est asinus. Uel ƒm antiq̄s. Intrāsitiua est illa in qua nō fit trāsitio sup obliquū. vt mgr̄ legit. Trāsitiua est duplex. scȝ actuū ⁊ ꝑsonarū. Trāsitiua actuū est illa in q̄ fit trāsitio sup obliquū et alteꝝ cōstructibile ƒcat actū. vt lego librū. Trāsitiua ꝑsonarū est illa in qua fit transitio sup obliquū et neutrū ɔstructibile ƒcat actū. vt liber aristotel'. Intrāsitiua similiter est duplex. scȝ. intrāsitiua actuū. et intrāsitiua ꝑsonarū. Intrāsiua actuū est illa in q̄ nō fit transitio sup obliquū ⁊ alterū cōstructibile ƒcat actū. vt magister legit. Intrāsiua ꝑsonaruȝ est illa in qua nō fit trāsitio sup obliquū et neutrū ɔstructibile ƒcat actū trāsitiue vt albus. Aliter pn̄t diffinire ꝓdicte spēs ɔstructōnis. sed ꝓdicte descriptiones plus valet ad instruendū pueros. Sciendū etiā ꝙ triplex est quesitiuū ꝑ qđ q̄rimus de ɔstructione. scȝ. Que q̄lis quāta. Per q̄ querimus dupliciter. Primo q̄ vocat̄ ista ɔstructio. Ad qđ rn̄dendū est. Suppositū cū apposito. verbi cū obliq̄. et sic de aliẏs. Scđo sic. Que ē ista ɔstructio. Ad qđ respondendū est. transitiua vel intransitiua. Ad qualis rn̄det̄. cōgrua vel incōgrua. Ad quāta respondet̄. ꝑfecta vel imperfecta. vt in sequentibꝰ manifestabitur exemplis.

MAgister legit. est cōstructio. est. Que vocat̄ ip̄a. Suppositi cū apposito. Que est ip̄a. Intrāsitiua actuū. Unde hoc scitur. diffinitione et regula. Quomō diffinitōe. q2 ibi nō fit trāsitio sup obliquū et alterū cōstructibile ƒcat actū. Quō regula. q2 casus a ꝑte añ rectus facit ɔstructionē intransitinā actuū. vn̄ versus. Appo cū suppo facit ac transitionē. Qualis est ip̄a. congrua. quare. quia ɔstructibilia eius debite sunt vnite scđm regulam artis grammatice de hoc datam. Scđm quam regulam. Suppositum et appositū debent conuenire in numero in persona ⁊ in rectitudine casuali. Quanta est ipsa. Perfecta

Constructiones

Quare. qꝛ ꝑfectã sententiã generat in animo auditoris.

LEgo librũ est ꝯstructio. est. q̃ vocať ipa. Verbi cũ oblıq̃. Que ẽ ipa. trãsitiua actuũ. Vñ hoc scıť. diffi. et re. Quõ diffinitõe. qꝛ ı ea fit trãsitio suꝑ obliquũ et alterũ ꝯstructibile ꝑcat actũ. Quõ regula. qꝛ verbũ trãsitiuũ ꝯstructũ cũ oblıq̃ a ꝑte post facit ꝯstructionẽ transitiuã actuũ. vñ vers⁹. Trãs ac obliqu⁹ cũ post verbũ situať. Qualis est ipa. ꝯgrua. vt sup̃. ꝑm quã regulã. Verbũ transitiuũ natũ est re/gere obliquũ a ꝑte post. Quãta est ipa. impꝑfecta. q̃re. qꝛ impꝑfectũ sñiaꝫ generat in auditore q̃ꝫtũ in ipa est. Et idẽ intelligendũ est de ꝑticipio. vt legẽs librũ. amãs vinũ. Qꝛ aũt ꝯstructio totalis est ꝑfecta hoc non ꝓuenit ex ꝯstructõe verbi cũ oblıq̃. sed ꝓuenit ex ꝯstructõe suppositi cũ appositio. qꝛ ibi intelligiť ntũs ꝓme ꝑsone q̃ supponit isti verbo lego.

HIlius hoīs. est ꝯstructio. est. Que vocať ipa. Nois cũ oblıq̃. q̃ est ipa. Trãsitiua ꝑsonarũ. Vñ hoc scıť. diffi. et re. Quõ diffinitione. qꝛ ibi fit trãsitio suꝑ obliquũ ꝛ neutrũ ꝯstructibile ꝑcat actũ. Quõ regła. qꝛ obliqu⁹ rectus a noīe facit ꝯstructionẽ transitiuã ꝑsonarũ. vñ versus. Nomẽ et obliqu⁹ fiet ꝯstructio trãs per. Qualis est ipa. Cõgrua. ꝑm quã regulã. Qñ in aliqua orõne ponunť duo noĩa substãtiua ad diuersa ꝑtinẽtia sine ꝯiunctõe media. tũc vnũ illoꝝ debꝫ poni in gtõ. vt cappa sortis. tunica platonis. Quãta est ipa. impꝑfecta. q̃re. qꝛ impꝑfectã sñiam demõstrat in auditore q̃ꝫtũ in ipa est.

ODomine. est ꝯstructio. est. Que vocať ipa. Aduerbĳ vocandi cũ vtõ. siue ꝯstructio excitãtꝭ cũ suo excitabili. Que est ipa. trã/sitiua actuũ. Vñ hoc scıť. diffi. et regła. Quõ diffinitõne. qꝛ ibi fit trãsitio suꝑ vocatiuũ et alterũ ꝯstructibile significat actũ exercitatũ qꝛ exercet vocationẽ circa vocatiuũ in ordine ad actũ. Qũo regula. qꝛ aduerbiũ vocandi vel hortãdi ꝯstructũ cũ vtõ facit ꝯstructionẽ transitiuã actuũ. vñ versus. O que vocatiuũ sociatũ trãs dabit actũ. Qualꝭ est ipa. cõgrua. ꝑm quã regulã. Aduerbiũ vocãdi natũ est regere vocatiuũ ex vi excitationis. Quãta est ipa. impꝑfecta. qꝛ imperfectã sententiã demonstrat in auditore quantũ in ipa est.

VVolo legere. est ꝯstructio. est. Que vocať ipa. Cõstructio verbi cũ infinitiuo. Que est ipa. Trãsitiua actuũ. Unde hꝰ scitur. diffinitõe ꝛ re. Qũo diffinitõe. qꝛ verbũ ꝓhereticũ depẽdet ad infinitiuũ habentẽ rationẽ acti. et sic virtualiter fit trãsitio suꝑ obliquũ et alterũ ꝯstructibile significat actũ. Quõ regula. qꝛ infinitiuus ꝯstruct⁹ cũ verbo ꝓheretico facit ꝯstructionẽ transitiuã actuũ. vñ versus. Infi. cum verbo facit actus transitionẽ. Ex quo ꝑꝫ falsitas illius versiculi. Infi cum verbo facit personarũ intrans. Qualis est ipa. Congrua. ꝑm quã regulã. Quãdo duo verba ponũtur in eadẽ orõne partiali sine cõ/iunctiõe media: tũc vnuꝫ eoꝝ debet poni in infinitiuo. vt volo legere.

Constructiones

Quanta est ipa ipfecta.qr impfectā sniaz demōstrat i auditore qātū in ipa est. Et licet totalis ↄstructio sit pfecta ⁊ ↄgrua ꝭm regulā immediate positā de ↄgruitate tñ ista pfectio nō puenit ex ↄstructione verbi cuz ntō a pte post.sed puenit ex constructione suppositi cū apposito.

Sortes et plato.est ↄstructio.est. Que vocat ipa. Cōstructio cōiunctōis cū suis ↄiungibilibꝫ. Que est ipa. Intrāsitiua psonarū. Vñ hoc scit. Diffi. et regula. Quō diffi.qr ibi nō fit transitio sup obliquū et neutrū con.⁊c. Quō regla.qr cōiunctio ↄiungēs sequēs ↄstructibile priori ⁊c. Vñ versus. Pars indecū de ⁊c. Notandū tñ qp ptes indeclinabiles nō hñt ppriā finationē sed a ptibꝫ declinabilibꝫ.iō dicūtur ↄstrui ꝭm modū ptiū declinabiliū. Verbi grā dicēdo sic. Video sortē ⁊ platonē.ibi ↄiūctio trāsitiue ↄstruit. Dicēdo vero. Sortes et plato currūt.ib ↄiunctio trāsitiue cōstruit. Nec hoc est ↄ regulā.qr regla intelligit de ↄstructōe cōiunctionis cū suis ↄiungibilibꝫ ꝭm se et nō p respectū ad aliud scz ad verbū. Qualis est ipa. Congrua.ꝭm quā regulā. Coniūctio copulatiua vel disiūctiua copulās dictiones casuales dꝫ ↄiungere siles casus an et post. Quāta est ipa.impfecta.vt sup.

Albus homo.ē ↄstructio. Que vocat ipa.adiectiuū cū suo substātiuo. Que ē ipa.intrāsitiua psonarꝫ. Vñ h scitur. Diffi.⁊ regula. Quō diffi.qr ibi nō fit trāsitio sup obliquū et neutrū cōstructibile significat actū. Quō regula.qr adiectiuū nō ptitiuū siue nominale siue pnoiale siue pticipiale cū suo substātiuo ↄstructū facit cōstructionē intransitiuā psonarū. Vñ vers⁹. Adiec cū substā psonarꝫ facit intrās. Idē dicendū est ne ↄstructionibꝫ appositorialibꝫ.vt aīal homo.marcus tul⁹. Qualis est ipa.ↄgrua.ꝭm quā regulā. Omē adiectiuū siue sit noiale siue pnoiale siue pticipiale dꝫ ↄuenire cū suo subō in genere in nūero et in casu. Quāta est ipa.imperfecta.quare.qr imperfectum sensum generat in animo auditoris.

Iste homo.est ↄstructio.est. Que vocat ipa.ↄstructio demonstratiui cū suo demonstrabili. Que ē ipa.intrāsitiua psonarū. Qualis est ipa.congrua.scdm quā regulā. Demonstratiuū et suū demonstrabile debēt ↄuenire in genere in numero et in casu. Quanta est ipa.imperfecta.qr imperfectū ⁊c.

Sortes currit q mouet.est ↄstructio.est. Que vocat ipa. Relatiui cū suo antecedēte. Que ē ipa.intrāsitiua psonarū. Vñ h scit diffinitione ⁊ regla. Quō diffinitione.qr ibi nō fit trāsitio ⁊c. Quō regla.qr relatiuū cū suo antecedēte ↄstructū facit ↄstructionē intransitiuā psonarū. Vñ versus. Intrās psona sit cū pcedēte relatum. Qualis est ipa.ↄgrua.scdm quā regulā. Relatiuū ⁊ suū antecedēs debent ↄuenire in gñe in nūero ⁊ in casu. Quāta est ipa.impfecta.qr impfectū ⁊c. Et licet totalis ↄstructio sit pfecta tñ ista pfectio nō pucit ex.

Constructiones

cõstructõe relatiui ꝛ sui añcedẽtis. s3 et ɔstructõe su ppositi cũ a pposito.
L Ego bñ. est constructio. ẽ. Que vocat ipa. Constructio vbi cũ
aduerbio. Que ẽ ipa. intrãsitiua ꝑsonaꝝ. vñ hoc scit. regula.
qũo. qꝛ aduerbiũ intrãsitiue cõstruit cũ verbo. Dicit notant cũ
verbo. qꝛ aduerbiũ constructũ cũ obliq̃ facit constructionẽ intrãsitiuã.
vt iste scribit silr mihi. Inde excipit aduerbiũ vocãdi qd cũ vbo cõstru
ctũ facit constructionẽ trãsitiuã actuũ. vñ vers⁹. Pars inde cũ de ꝑso-
narũ intrã s3 fecit ex se. Hinc o sit deceptũ qm trãs excitat actũ. Qualis
est ipa. cõgrua. ſm quã regulã. Sicut noĩa adiectĩa fixis adijciunt. ita
aduerbia verbis. Ex q̃ pz q ista constructio. lege bñ. ꝓpter conueniẽtiã
quã h3 cũ constructõe adiectiuali dꝛ intransitiua ꝑsonarũ. Quãta est
ipa. imꝑfecta. qꝛ imꝑfectũ sensũ generat in auditoꝛe.

De interiectione nota regulã.

¶ Interiectio qꝛ est pars vicina aduerbio. ideo eadem est ratio ipius et
aduerbij quo ad constructionẽ.

De locali oꝛdinatione constructibiliũ.

Q Onstructio debet incipi a vtõ si sit in oꝛone. Post vtm̃ debet
poni ntũs. post ntm̃ debet poni verbũ ꝑsonale. post verbũ de-
bet poni aduerbiũ. Itẽ post adũbiũ d3 poni dtũs vl actũs. Ge
nitiu⁹ debet seq̃ dictionẽ a q̃ regit. Prepositio deb3 ꝑponi suo casuali.
vt autẽ h manifestũ fiat sumo exemplũ. Fratres. paul⁹ seruus iesu xpi
agit sp deo grãs ꝑ nobis in grã dei q̃ data est nobis in xpo iesu. Iste oꝛ-
do est bon⁹. qꝛ oĩa q̃ debẽt ꝑponi sunt ꝑposita. et oĩa q̃ debẽt postponi
sunt postposita. De ꝑdictoꝝ autẽ constructibiliũ oꝛdinatione Alexan
der subscriptos posuit versus.

De oꝛdinatioue vocatiui.

Construe sic casum si sit pꝛepone vocantem.

De oꝛdinatione nominatiui.

Mox rectum ponis.

De oꝛdinatione verbi ꝑsonalis.

Hinc ꝑsonale locabis. verbum.
Quod pꝛimo statuas si cetera desint.

De oꝛdinatione genitiui.

Subde secundum casum rectoꝛi.

De oꝛdinatione datiui et accusatiui.

Tertius hinc casus. et quartus sepe sequuntur.

De oꝛdinatione aduerbij.

Aut verbo subdes aduerbia.

De ꝑpositione cum suo casuali.

Debet vox pꝛepositiua.
Quarto ꝑiungi vel sexto quem regit ipa,

De regimine casuum

De impedimentis.

Nota quod pscriptus ordo quandoque impedit p constructionē infinitiui. vt volo legere. iste est abilis legere. Et hoc impedimentū habetur i doctrinale alexandri ibi. Infinitiuū psone siue quibusdā Des adiectiuis. Per constructionē pticipij. vt legēs grāmaticā pficit. Et hoc habet ibi. Que iūges verbo iunges et pticipāti. Per ablatiuos absolute positos. vt magistro legente pueri pficiūt. Et hoc impedimentū habet ibi. Aut ablti peunt rectore soluti. Aut postponunt ꝛc. Per ntm a pte post constructū cū verbo subo vtō vel similē vim habēte. vt sum homo. vocor iohānes. ordinor psbyter. Et hoc habet ibi. Appellans verbū substantiuū vel hoꝝ. Vim retinēs post se rectū quandoque locabunt. Per cōstructionē quorundā relatiuoꝝ ꝛ interrogatiuoꝝ ꝛ suoꝝ aduerbiorū. vt dicēdo. petrꝰ currit quē video. Talis erat sortes qualē cerno platonē. Sortes scribit taliter qualiter scribit plato. Querēdo. quē vidisti. qualē hoīem vidisti. qualiter viuis. Et hoc habet ibi. Quis qlis quātus cuiꝰ cuias et qttus et qt. Missa relatiue penitꝰ pcedere debēt. Obliquus ꝛc. Hāc sua iungēdi retinēt aduerbia formā. Per qdā aduerbia ꝛ cōiunctiones. scz. Cū quia dū donec. vt cū veneris ad me dabo tibi equū. quia vidisti me thoma credidisti. Per añcedēs pcōstructū in obliquo suo regēti pter hoc vt relatiū sequēs possit stare i cōstructione. vt dicēdo. Isti subuenit et suus mr. Isti subueniet pr eius. Et hoc habet ibi. Cū quandoque relatiuis de iure viā parat hoꝝ. pcedēs decet obliquis quandoque.

De regimine casuum.

¶ Nominatiuus a parte ante constructꝰ regit ex vi psone. vt dicendo. Magister legit. Et hoc habetur in doctrinale ibi. Ex vi psone rectum regit initialē. Sed ntūs a pte post constructus regitur ex vi nature. vt dicendo. Sum homo. Et hoc habetur ibi. Rectum qui sequitur verbi natura gubernat.

¶ Gtūs regit ex vi possessionis. vt dicendo. Filius hoīs. Et hoc habetur ibi. Nomen significās possessum da genitiuo.

¶ Datiuꝰ regit ex vi acquisitionis. vt dicendo. Do tibi. Et hoc habet ibi. Istius regimen dabit acquisitio casus.

¶ Accusatiuꝰ regitur ex vi transitionis. vt dicendo. Lego grammaticam. Et hoc habetur ibi. Actis data p vim transitionis.

¶ Vtūs regitur ex vi excitatōis. vt dicendo. O dñe.

¶ Ablatiuꝰ cōstructus cum ppositione regitur ex vi ppositionis. vt dicendo. De domo. Pre timore. Corā testibꝰ. Et hoc habet ibi. Hos casus de pre coram socieque gubernat.

¶ Tantū de regulis grāmaticalibꝰ cōstructionibus et regiminibꝰ pueri recipiāt. vt cōgrue mentis cōceptum exprimere valeant.

[illegible] congrda [illegible]

[illegible] fidelis

[illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible]

sperare [illegible]

admirari [illegible]

suffragium [illegible]

[illegible] [illegible]

exempla [illegible] [illegible] diligenter [illegible]

exempla [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

nostra vita [illegible] [illegible]

De [illegible] vadam ad [illegible]

[illegible] exemplum [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] diligenter [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] recomenda [illegible]

[illegible] [illegible]

97